

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
 Pe un an . . . . . 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. (2 coroane).
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Măcelarilor nr. 21).
 Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Nume naționale și străbune!...

Avut'am căile noastre bune și drepte, de darul și dragostea lui D-zeu umbrite, pe care ca creștini am umblat, și bine ne-a fost nouă, și bine ne-ar fi fost până la sfârșitul veacului umblând pe ele, dar' venit'au oameni călăuziți în ale lor gânduri nu de Dzeu și de duhul învățăturilor lui Christos, ci de al «Talmudului» (scriptura jidovească) și de a *pungii Jidanilor*, și legi au făurit prin care vor să dărime vechile noastre căi sfinte, îndreptându-ne pe altele cu totul nouă, pe care umblând, numai duhul dragostii lui Dzeu nu-l vom mai simți umbrindu-ne!..

Cu 1 Octomvrie n., deodată cu intrarea în vigoare a legii despre căsătoria civilă, se va pune în aplicare și legea despre „matriculele de stat“, în puterea căreia protocoalele nașcuților, cununaților și morților, vor fi purtate nu mai mult de preoți, ci de slujbași de stat anume puși. Legea aceasta este menită să tragă după sine mari schimbări în viața noastră socială, dar' mai ales în a poporului de jos, de aceea bine e să ne facem nițel seama cu ea.

„Că-lui-ce cunoaște cătuși de puțin stăruiești din această țeară, nu-i va fi greu a descoperi steaua pe care își aveau ațintiți ochii faurii acestei legi, făurindu-o pe ea. Dar' ni-o spun chiar și foile lor. Așa o foaie dintre acele care scriu precum cei dela putere îi suflă în urechi („*Pesti Napló*“ dela 5 Iulie), vorbind despre ziua de 1 Octomvrie n., când intră în viață legea despre „căsătoria civilă“ și „matriculele de stat“, o numește nici mai mult nici mai puțin decât „a doua zi în descăletoarea lor (a Ungurilor) în cuprinderea patriei; zi mare ce însemnează intrarea triumfală a „ideii de stat“ și în locuri unde până acă în o mie de ani nu a putut pătrunde!...“

Mare lucru! Și de ce adecă atâta bucurie legată de această zi „triumfală“?

Pentru-că ispititor e gândul și ademenitoare nădejdea ce făuritorii acestor legi și-au pus întrînsa! Nici nouă Românilor însă, nu ne sînt taine acestea. E un singur gând și una singură nădejdea lor: aceea de a putea da cât mai curînd acestei țeri,

prin aplicarea și acestor legi, *spoiala mincinoasă de țeară dela margini pîn' la margini, întru toate unzurească!* Ear' știindu-o aceasta, atîta de cuminte sîntem și noi, ca să ne știm face pe ale noastre socoteli *prin care se zădărnîcim de tot, ori cel puțin în mare parte, pe a lor!*

Despre cum să ne purtăm față cu căsătoria civilă, bine s'a spus cuvîntul în articolul „*Fără podoabe, fără alaiu*“.

Fiind acum vorba de matriculele de stat, însemnăm mai întăiu, ca purtătorii acelor, vor avea strașnice porunci, ca în acelea alte nume decât unzurești să nu cuteze să scrie, afară de felul când cutare nume nu se poate traduce pe unzure. Ce să urmărește prin aceasta? Aceea ca pe mine și pe D-Ta și pe cel de-al treilea țeran român, să me scrie în protocoalele acelea în loc de Nicolae — „*Mikloș*“; în loc de Mateiu — „*Mátyás*“; în loc de George — „*György*“ ori „*Gyuri*“; în loc de Alexandru — „*Sandor*“; în loc de Ioan — „*Ianoș*“ și așa mai departe, și când mă strigă la miliție, ori la căsătorie, ori la o judecată, ori mai ales la primărie în atâtea rînduri pentru dare ori pentru alte daraveri, să me strige mereu pe numele acela sprincenat, și atîta să mi-l repeteze în ureche și azi și mâne și poi-mâne, până mă dedau dela o vreme cu el, de osă-mi zic eu însumi mie și fiilor mei, așa!

Astfel urmînd, în vre-o 50 de ani, dar' și mai iute, nădăjduesc cei-ce au croit aceste legi, că vor ajunge a nu mai auzi în cuprinsul acestei patrii decât nume unzurești la oameni! Aceasta i-ar bucura pe ei mult. Noi însă trebuie să ne facem socoata cu aceste pene streine plănuite a fi puse la urechea oamenilor noștri.

Numele ce le poartă oamenii sînt mai ales de două feluri: nume de obște, pe care le-au primit toate popoarele și le-au tradus în limbile lor, cum e, de pildă, românescul Ioan, ce se zice nemțește „*Johann*“, unzurește „*Jánoš*“, franțuzește „*Jean*“, italienește „*Giovanno*“, latinește „*Ioannes*“ etc.; sînt apoi nume naționale și străbune, proprii numai unui popor, și pe cari și străinii toți sînt ne-

voiți a le rostii în sunetele din care le-a alcătuit poporul a cărui proprietate sînt.

Noi Românii purtăm mai ales nume de felul întăiu, pe care Neamțul le poate traduce nemțește, Ungurul unzurește, Franțuzul franțuzește, — și cei-ce au adus legea despre care vorbim, au ținut seamă de această slăbiciune a noastră, socotind, precum am zis, că ne vor traduce numele în limba lor, obicînuindu-ne pe încetul și poate pe nesimțite, cu ele, fiind astfel, până mai departe, unzurezați măcar după nume!

Nu vom mai fi însă azi nici noi Românii atît de găgăuți, că să lăsăm să facă din noi pe nesimțite cine ce vrea! Ci hotărîți ne vom împotrivi și vom lucra să închidem potrivnicilor noștri putința de a-și ajunge scopul! Și aceasta, o, nici n'ați crede, ce ușor ne este nouă, în felul de față, a o face!

Eată anume cum!

Vom părăsi obiceiul de a da și mai departe fiilor noștri nume de botez ce pot fi traduse într'altă limbă, și le vom da lor numai nume naționale și străbune!

Noi avem nume naționale de toată frumuseța, asupra cărora stăruim mai ales să fie întrebuițate, ca de pildă:

Mircea, Vlad, Dragoș, Mihnea, Dan, Radu, Iancu, Horia, Cloșca, Neagoe, Trandafir, Viorel, Vintilă, Voicu, Miron, Florin, Fînteș, Bucur, Sorin, Păunaș, Bujor; —

apoi prea frumoase nume străbune, ca:

Traian, Romul, Rem sau Remus, Sabin, Aureliu, Tit, Iustin, Liciniu, Longin, Liviu, Corneliu, Ovidiu, Virgiliu, Valeriu, Silvestru;

mai adauge numele biblice ce nu pot fi traduse, ca, de pildă,

Marcu, David, Luca etc. și avem destule nume bărbătești.

Numele copilelor nu trag așa mult în cumpănă, totuși le vom da și lor mai ales nume ca:

Victoria, Lucreția, Cornelia, Constanța, Amalia, Veturia, Olimpia, Sabina, Melania, Ioana, Maria, Tecla, Sîmina, Rada, Dorina.

Dând fiilor nostri nou născuți astfel de nume, mare va fi și dobânda noastră și mare desamăgirea și năcazul celor-ce au crezut că prin legea despre matricule ne vor trage pe sfoară!

Căci ce vor ei adevărat?

Vor ca prin acele protocoale, peste câteva zeci de ani deja, dar' peste vr'o jumătate de veac negreșit, să poată, cu ele în mână, arăta lumii că doar' în această țară toți și toate sunt ungurești, că nici națiile nemaghiare nu mai poartă alte nume decât ungurești!

Ce voim noi prin purcederea arătății mai sus la alegerea numelor?

Să-i facem să se taie în propriul lor cuțit!

Să-i strimtorăm într'acolo, că ei înșiși cu propriile protocoale să dovedească lumii și urmașilor nostri, naționalitatea noastră cea curată, vedită în numele naționale, precum și în cele străbune, aducătoare aminte de marii nostri străbuni, Români, dela care sîntem coborîtori!

Și mare e dobânda aceasta, ne mai ținând seamă de aceea, că ce frumos o să fie când vei auzi răsunând pe toate plaiurile românești, numai numele naționale și străbune!

Legea matriculelor e un spoitor pus în mână slujbașilor de stat, cu care ei să spoiască toate ținuturile noastre în colorii neaoșe ungurești, — noi prin purcederea arătății, îi vom face de ris pe acești spoitori, silindu-i ca tocmai ei înșiși să spoiască ținuturile noastre românești în cele mai românești colorii!

Așa să facem fraților Români! Să jurăm că așa vom face! Acum mai mult ca ori-și-când să ne arătăm cumînți și isteți în umblările noastre, ca ispita să nu ne poată prinde în cursa ei. Să ne aținem cu bărbăție și înțelepciune în calea răului, făcându-l să treacă peste noi ca apa peste petri, fără a ne putea strica, ci chiar mai virtos și mai frumos scoțându-ne la iveală!

I. M.

Un răspuns.

Ni-se pune următoarea întrebare:

Gilău, Aug. 1895.

D-le Redactor,

Venind în 22 Septembrie n. Maiestatea Sa Împăratul-Rege la Huedin la marile manevre, comunele din cercul acesta se pregătesc de primire. Feneșul-săsesc spre pildă, a votat 35 fl. din lada comunală pentru 3 căruțe cu 20 persoane. Ce ținută va fi mai bine să aibă poporul nostru, rogu-vă să ne împărtășiți în „Foaia Poporului“?

G. u.

Bărbații nostri conducători au hotărât următorul lucru:

Poporul român să ese întru întimpinarea Maiestății Sale Împăratului-Rege ori-cât de mult, și să-l primească cu toată însuflețirea și dragostea ce el a avut-o totdeauna și o are și azi pentru Înălțatul Împărat, dovedindu-i și în acest chip încrederea și dragostea sa.

Un lucru însă să nu-l facă! și anume, să nu se ducă sub conducerea slujbașilor de stat: primari, notari, solgăbirae, și alții, ca să nu se poată acestia mândri pe nedrept, că ei ar fi adevărații conducători ai acestui popor, și că poporul român ar fi mulțumit cu ei, precum s'ar vedea din aceea, dacă poporul s'ar arăta în fața Maiestății Sale sub conducerea lor!

Să-i lăsăm singuri!

Poporul să-și aleagă conducători din sinul seu, pe Români buni, primind pe Maiestatea Sa cu «să trăească» și nu cu strigăte ungurești, precum le va porunci slujbașii unguri celor-ce s'or duce cu ei!

Steaguri străine să nu primească să le pună în frunte!

Aceste sfaturi rugăm să fie urmate și altfel să nu se purceadă!

Dacă s'a votat deja de primării bani de căruțe, meargă oamenii cu ele până la oraș, dar' acolo să nu se pună sub conducerea solgăbiraielor ori notarilor!

O frumoasă isbândă.

În zilele aceste a sosit din Paris (în Franța) o altă veste pentru noi îmbucurătoare.

Este în acel strălucit oraș o școală înaltă, numită Universitatea »Sorbona« și e aceasta una dintre cele mai vestite universități din lume. Capetele cele mai luminate sînt profesorii ei, și cei mai deștepți și mai înflăcărați, dar' totodată drepti oameni es de pe băncile acestei școli.

Studentii învățând aci, primesc dela profesori anumite întrebări, pe cari ei să le deslege în scris, descosându-le și frământându-le pe larg din toate punctele de vedere. Studentii aci, nu sînt niște băieți, ci sînt toți așa zicînd bărbați, și eșind de acolo, intră deloc în slujbe mari de profesori, medici, ingineri etc.

Din școala aceasta înaltă au eșit și cei mai străluciți bărbați, cari au ridicat România de azi și care acum o conduc cu atăta pricepere și avînt pe calea înălțării rezezi, și acolo se crește și azi mulți tineri români încă, cari sînt nădejdea mândriei a neamului românesc. Aleargă acolo să soarbă căldură și învățatură tineri de frunte din toate țerile și dela toate popoarele.

În anul școlar trecut, s'a dat acestor tineri fruntași dela frunțașă universitate, drept întrebare de deslegare: *starea Românilor din Ungaria și Transilvania, că au ei ori nu drept să lupte cum se luptă și să ceară ce cer?*

Tinerii universitari, călăuziți numai de simțimentul adevărului celui curat și a dreptului celui dumnezeesc și omenesc, neorbiți de vr'o patimă, gândindu-se asupra dreptului oamenilor și cetățenilor cari nu mai trebuie să fie în acest veac al luminii robiți și împedeți în desvoltarea lor de cătră semenii lor, — au deslegat întrebarea așa că *ne-au dat întru toate desevîrșită dreptate, înfierînd dorința și ținuta Ungurilor de a ne apăsa și scurta într'ale noastre drepturi!*

Ne veselește mult această faptă, însemnând și ea o frumoasă isbândă a luptei noastre. Ea trebuie să întărească în fiecare credința, că bun e drumul pe care mergem, și că pe acest drum mergînd la bine avem să ajungem, ori-cât de multe ar fi pedecile ce apăsătorii nostri încearcă să ni-le pună înainte.

Se lărgesc frumos în giurul nostru cercurile ce ne sînt spriginitoare, și se strimtează tot mai mult cele potrivnice.

Acei tineri ajungînd în slujbe în țerile lor, vor fi tot atăția bărbați la cari îndreptându-ne, adăpost și sprigin vom afla, și de acesta avem și acum, dar' mai ales are lipsă avînt întru un viitor, poate chiar în arta apropiat, când să se hotărască și de-a noastră soarte.

FOIȚA.

Alt vers al Iancului.

Din Pianul-de-jos.

Cules de Ilie Androne, june.

Sus la virful muntelui
La poalele bradului
În potecul Iancului,
Este-un voinic răzimat.
Cu pîr galbin retezat,
Dar' voinicul cine-o fi?
Iancu-i cu calu 'nșelat
De Unguri încungiurat!
Strigă muma Iancului:
„Fugi, Iancule, de-acolea
„Că te-ajunge potera!“
Dar' Iancu din graiu grăia:
„Fie, maică, nu-ți păsa,
„Că nu-'s nevastă cu conciu
„Ca să zic că nu mai pociu,
„Nici nevastă învilită
„Să-mi fie de Unguri frică,
„Că-'s voinic cu comănac
„Și cu pîrul retezat
„Mîn potera vîndălag!“...

Poesii populare.

Din Băiță (I. Deva)

Cules de Valeria Popescu.

Taci, pasăre, nu cânta
Pîn' nu 'nverzește frunza,
Că nu-i cine te-asculta,
Nu cânta cu glas doios
Că bădița-i mînios.

Du-te dor, unde-ai pornit
Unde-'i fi bine primit,
Du-te printre flori de fîn
Vîră-te la badea 'n sîn.
Și să știi, dorule, știi
Bădița de te-a primit
Șezi la el cât fi trăi,
La mine să nu mai vi!...

Fă-mă, Doamne, ce mi face
Fă-mă primură 'nvărgată
Peste Sibiiu aruncată
Nici vîntul să nu mă bată,
Nici soare să nu mă ardă
Numai badea să mă vadă.

Din Tinca.

Cules de Stefan Ardelean.

Merge dracu pe pîrău
Cu sumanul meu cel rău,
Fetele gîndesc că-'s eu.

Patru vaci am în ocol,
Poți merge la podișor
Cu poalele 'mpăturate,
Că nu s'or mîngi de lapte.

Badea meu fi cu pîr lung
Înzadar, nu-'s boi în jug,
Badea meu fi cu pîr creț
Dar' nu sînt porci în cotet.

Dă, Doamne, noroc și traiu,
Cui făcî cale pe plaiu,
C'or făcut-o doi cu doi
Mergînd cu sare la boi
Atingîndu-'și buze moi...

Cîntă, cucule, că-i vară,
Că de mîne-i iarnă eară,
Cîntă, cucule, că-i bine
Că de mîne iarna vine.

Gospodărie nu fiecă!

Țeara aceasta, sau mai limpede zis, sărmanele popoare ale ei, cari varsă ca cu găleata bani grei în visieria țerii, trebuie să se iee de gânduri de ce fac descreații risipitori ce au ajuns a-și pute învîrți după plac mâinile prin acea vistierie.

Câte numai le trăsnește prin minte, toate le fac, dacă acele le pot aduce la oare-care fală. Nu le pasă că risipesc banii pe nimic și înglobează țeara în datorii, căci și așa cei mai mulți locuitori ai țerii sînt doar' nemaghiari, și pe acestia lasă-i se sărăcească.

Fac la palate în cari ei se se răsfețe, ajutură la teatre ungurești, ridică școli și Kisdedöv-uri ungurești acolo unde nici cioarele n'au lipsă de ele, pun în pensie la slujbași și dascăli de-ai lor ce ar mai pute de altfel ostent și ridică în locul lor pe alți tineri și mai flămânzi, plătesc la foi scrise de câți buni și nebuni de Jidănași ce zic că țin cu Ungurii, prin toate orașelele, și câte și mai câte, dar' mai ales mare risipă fac acum cu pregătirile pentru milleneu! Te înspăimîntă ce fac! Despre venitele și cheltuelile țerii se fac în tot pătrarul de an socoteli.

Făcându-se acum la jumătatea anului socoteala cheltuelilor pentru cuartatul al doilea al acestui an (lunile Aprilie, Maiu și Iunie) s'a dovedit, că în asemănare cu același cuartat din anul trecut, în anul acesta s'a risipit mai mult cu opt milioane și jumătate florini! (Un milion are o miie de mii de florini în sine).

E acesta un lucru grozav de trist, din care însă noi avem să tragem a noastră învățătură: Nu mai sînt vrednici acesti oameni să stee singuri în fruntea ac stei țeri, căci au s'o infunde în toate nevoile de n'o s'o mai poată desgloda nici toată haita jidovească, ci trebuie să lucrăm din rășputeri popor cu popor, ca să ajungem cât mai curînd a-și pute înfrîna și aduce la calea cea bună, de a cărmul țeara în înțelegere și cu noi popoarele nemaghiare, cari se le oprim în facerea pașilor celor de tot nebuni.

Tristele stări nici-odată pe noi se nu ne desnădăjduescă, ci totdeauna ele se ne fie mai ales îndemnul a ne încorda în opintirile de-a ajunge să putem îndrepta și noi cumpăna țerii acesteia, pe care cu toții o susținem, și ca atare cu toții avem dreptul a hotări de soarta ei!

Din Bucium-sat.

Culese de *Moise Toma*, june.

Mult mă 'ntreabă oare-cine
Unde-i carnea de pe mine?
Măi, omule-ai nebunit?
Carne-o fost și s'o topit
De jele și de urit!
Măi, omule-ai căpiiat?
Carne-a fost și s'o uscat
De jele și de bănat
Și de câte m'au mîncat!...

De-ar fi câmpul floricele
N'aș trăi cu-atîta jele,
Dar' câmpu-i cu tătăiși
Și trăesc cu multe griji,
Că dările se 'nmulțesc
Și n'am bani să le plătesc!

Dragostea de Unguroaie
Ca și carnea cea de oaie
Cum o pui la foc se 'nmoaie
Ear' dragostea de Romîncă,
Ca carnea cea de junincă,
Că și domni o mînăncă.

Legea comunală.

(Urmare).

§. 30. Comuna nu poate face lucru de desbatere, ci e îndatorată a implini negreșit poruncile privitoare la administrația (conducerea) de stat și comitatensă, date de guvern, de comitat și de slujbași acestora, deasemenea n'are voie a se împotrivi nici hotărîrilor aduse în treburi disciplinare și ridicate la valoare de drept.

§. 31. Orașele cu magistrat (sfat) regulat, stau sub supravegherea vice-comitelui, ear' comunele mici și mari sub aceea a mai marilor lor din cerc. Pe această cale primesc poruncile dela comitat și în această privință se înțeleg cu comitatul tot pe calea acestor mai mari cercuali ai lor.

Capitulul IV.

Despre „representanța comunală“ (sfatul, comitetul comunal).

§. 32. Comuna se cărmuește și își duce în deplinire drepturile sale de cărmuire prin aleșii sei, prin „representanța comunală“ s'au „comitetul comunal“.

Numărul membrilor în acel comitet e după-cum e numărul poporului, anume de fiecare 100 suflete câte un membru în comitet.

Numărul întreg al membrilor nu poate fi: în comune mici mai puțin de 10 nici mai mare de 20; în comune mari mai puțin de 20 și mai mare de 40; în orașe cu „magistrat“ regulat mai puțin de 48 și mai mare de 200.

Acel comitet îl formează: pe jumătate acei locuitori ai comunei, cari plătesc cea mai mare dare de avere sau proprietarii maioreni, ori imputerniciții fetelor maiorene, cari plătesc cea mai mare dare după averea ce zace pe hotarul comunei, imputerniciții vîduvei sau ai femeilor despărțite pe cale legală, și a persoanelor de drept; tutorii minorenilor și curatorii celor-ce stau sub curatorie; — ear' ceealaltă jumătate o fac: aleșii din partea alegătorilor, și afară de acestia și membrii primăriei cari au drept de votare pe temeiul slujbei ce poartă.

Cel mai mare plătitor de dare după averea ce zace pe hotarul comunei poate fi membru în comitetul comunal numai atunci, dacă e cetățean al patriei. Înlocuire prin alții numai prin astfel de oameni se poate, cari sînt cetățeni maioreni ai patriei (țerii) și cari

nu cad sub punctele de înlăturare înșirate în §. 34.

§. 33. Însemnarea numelor membrilor în comitet ce nu cad sub alegere (adecă celor după avere), se înocște și îndreaptă în fiecare an.

Înoirea se face pe temeiul protocoalelor de dare, și adecă în comune mici și mari prin pretorul, în orașe cu magistrat, prin o comisiune pe care o alege comitetul.

Însemnarea aceasta făcută în rîndneală de pretor, e a se pune la casa comunală spre vedere obștească pentru timp de cinci zile, cari sînt a se aduce de mai nainte la cunoștința locuitorilor.

Se poate apela: în contra însemnării îndreptate de pretorul, în timp de 15 zile dela publicarea punerii e spre vedere obștească, ear' în contra hotărîrii sfatului orășenesc în timp de 15 zile dela publicarea ei — la vice-comitele (alișpanul) și de aci în timp de alte 15 zile la comitetul comitatului, în contra hotărîrii căruia nu se dă apela.

În amîndouă felurile însă are ministrul trebilor dinlăuntru dreptul de a revedea toată pricina, dacă fișpanul face arătare că s'a vătămât legea prin vr'o hotărîre de acestea.

La statorirea listei (însemnării) și a șirului în ea, se ia în socoteală numai darea de stat plătită după averea nemișcătoare ce o are omul pe teritorul comunei și pe deșerturile alăturate la aceea, precum și după veniturile ce le are pe acestea; mai departe darea de stat a profesorilor dela școalele de stat, confessionale și private a învățătorilor poporali, a membrilor academiilor de științe (școalelor înalte) a redactorilor de ziare, a preoților, a advocaților, a juzilor, a notarilor reg. publici, a medicilor, inginerilor, farmaciștilor, chirurgilor, montaniștilor, silvaniștilor, agronomilor, a slujbașilor de agronomii și a veterinarilor — se socotea îndoite.

În darea bărbatului sau tatălui, e de a se socoti și darea femeii, precum și aceea a fiilor minoreni, dacă el grijește de averea femeii sau a fiilor minoreni.

Între bărbații, dintre care unul ar ajunge în comitetul comunal pe temeiul măsurării simple, ear' celalalt pe temeiul măsurării îndoite a dării de stat, — cel din urmă are întâietate, când vine însă că doi sau mai mulți plătesc deopotrivă de multă dare de stat, între acestia hotărăște soarta. (Va urma.)

Din Vrani.

Culese de *Rusalin Bălan*

Zis'a mama cătră mine
Să nu dau gură la nime,
D'apoi dracu poate face
Să nu dau la cine-mi place!...
Erunză verde trandafir
Hai, mândro, să ne iubim
Că e vreme de iubit
Că câmpul ni-e 'nverzit,
Unde calci
Urmă nu faci,
Unde șezi
Nu te mai vezi.
Frunză verde ochișă
Dar' nu pot, neico, scăpa
C'am o soacră simțitoare
Și-o ușe scărțăitoare!
Frunză verde rămurea
Eu, mândră, te-oi învăța:
Uge ușa la țitină
La cățauă dă-i de cină
Și tu eși, mândră, 'n grădină!...

Altele.

Culese de *George Muntean*, june.

Bate, vîntule, cât poți
Dorul din lume să-l scoți,
Și-mi bate cu vîfor rîu
Și-mi scoate și dorul meu,
Că nu-l mai pot alina
Fără 'n brațe la mândra,
Cu mîna pe subsuoară
Și gură la gurișoară.

Toate păsările-mi dorm
În livezile lui Ioan
Numai una nu mai doarme
Toată noaptea strigă Ioane,
Ion în deal, și Ion 'n vale
Busuioc frumos răsare,
Busuiocu-i romînesc
Om ca Ion nu-mi mai gălesc.

Mândra cu poale de in
Domni așteaptă și nu vin
Cea cu poale de bumbac
Duce-i dorul la deac,
Dar' deacu-i frumos tare
Nice grija ei nu-oare.

Biserica nouă în Bistrița.

Poporul român din Bistrița, încă în anul trecut, a cumpărat cu grele jertfe marea biserică a „minorităților” din loc.

Sfârșindu-se acum lucrările de renoire, mai rămâne să se facă *sfințirea*, spre a cărei săvârșire s'a statorit *ziua de 8 Septembrie n. a. c.*

Comitetul arangiator invită și pe această cale pe onoratul public și popor românesc la sărbătoarea sfințire și la sărbările ce se vor da cu acel privilegiu.

Programul sărbărilor e:

În 7 Septembrie la sosirea trenurilor, 10 și 12 ore din zi, și 7 ore seara, *primirea și încuarterarea oaspeților*. Seara la 6 ore: *Inseratul și Litia*. La 8 ore: *seară de cunoștință* (adecă o întâlnire la cină, unde vor face străinii cunoștință unii cu alții), în Hotelul „Brătianu”.

În 8 Septembrie, dimineața la 7 ore se încep *slujbele bisericesti*, de sfințire. Cântările, în decursul slujbei, le va săvârși corul nou înființatei reuniuni de cântări din Bistrița. La 2 ore după amiază: *banchet*. La 8 ore seara: *bal și petrecere populară*.

Pentru primirea și încuarterarea oaspeților s'a întocmit un comitet.

Domnii oaspeți, cari doresc să iee parte la aceste sărbări, sunt rugați a se înștiința la dl *George Curteanu*, secretarul institutului „Bistrițana”, ear' la sosire a se îndrepta către ori-care membri din comitetul de primire, care vor purta semne de recunoaștere.

Oaspeții cari voesc se iee parte la *banchet*, sunt rugați a se înștiința la comitetul arangiator până cel mult în 8 Septembrie la 8 ore dimineața.

Dăruiți binevoitoare *pe seama bisericii* se vor primi cu mulțumită și se vor cuita prin foi.

Rugând din nou onoratul public și popor românesc să nu cruțe osteneala de a veni în număr cât de mare, dând prin asta avânt străduințelor noastre românești, — suntem cu toată stima: *Comitetul arangiator*.

Sprigin meseriașilor nostri!

Am scris în repețite rânduri, și nu vom cunoaște oboseala întru propoveduirea îndemnului, că poporul nostru să spriginească cu mai multă căldură pe și așa puținii meseriași români ce-i avem.

Dacă poporul român are azi lipsă de oare-ce, apoi într'adevăr mai mult ca de ori-ce el are lipsă de *meseriași și negustori* români, la care noi să ne trecem crucerii pentru lucrurile ce ne sunt de lipsă, de le cumpărăm în piețe ori prăvălii, făcând astfel, ca bogățiile noastre să treacă earăși în mâinile fraților nostri, dela care earăși la noi vin, ear' nu într'ale străinului, care lui și neamului lui își ajută apoi cu banii strinși dela noi!

Din părțile Orăștiei ni-se scrie, că cu toate-că așa ar trebui să gândească și să facă fiecare Român până la cel din urmă opincar, totuși învîrtindu-te prin târguri, vezi șetrele străinilor mult mai cercetate și mai îndesate cu cumpărători români ca cele ale Românilor.

Așa ni-se spune, drept pildă, că în Orăștie sunt 12 pălărieri, dintre cari **numai**

1 Român! Și lucră acest Român de 10 an și lucră tot așa de bine, și nu vinde mai scump ca ei, cu toate acestea e cu mult mai slab spriginit de poporul român cel mult ce cercetează târgul Orăștiei, și e mai sărac ca străinii.

Străinii se îmbogățesc și puținii meseriași români duc lipsă!

Și nu numai pălărierul din vorbă pătește așa, ci și ceilalți, și așa și negustorii români.

Acestea sunt vești foarte triste ce ne desnădăduesc de tot. Îți vine să crezi, că poporul nostru nu înțelege ori nu vrea să înțeleagă ce e bine și ce e rău pentru el, și parcă din adins bate într'acolo de unde nici un folos nu-i vine și nici un bine.

Rugăm și noi din parte-ne pe toți cetitorii nostri să se gândească fiecare, cu inimă și gând românesc, asupra acestui lucru. Și mult și cu chibzuință să gândească, și nu poate să nu ajungă a fi de o părere cu noi. Ear' ajuns aci, dator e fiecare Român, inteligent și țeran, să se facă apostolul acestor vederi, propoveduindu-le pe ele pretutindena și în toată vremea; îndemnând din răsuferință pe toți câți au a cumpăra ceva dela un negustor ori a-și face ceva la un meseriaș, că **numai dela Români să cumpere**, încungiurând prăvălia și șatra străinului, și intrând în ea numai după aceea ce în cele românești nu ar fi putut afla!

Altfel înaintarea noastră spre o mai bună stare, prea întârzie, prea e departe și prea încet se apropie de noi, — ear' de bunăstarea ori reaua stare materială a noastră legat e și avântul spre o înălțare mai mare și mai repede culturală!

SCRISORI.

Contra școalelor de stat.

Toplița-română, Aug. 1895.

Onorată Redacțiune,

Rar de tot ni-se dă privilegiu să vă scriem și noi ceva de pe aici din aproape de isvoarele bătrânului Murăș. Și s'au făcut și la noi lucruri bune, cari ar fi fost vrednice ca să fie date în vileag.

Toplița-Română, e o comună mestecată. Românii suntem în număr mai mare, ceilalți sunt Unguri. Cei mai mulți dintre Români suntem gr.-orientali, puținii gr.-catolici, ear' dintre Unguri afară de 5 familii reformate, toți sunt romano-catolici. Greco-orientalii și romano-catolicii au câte o școală confesională. Reformații fără școală fiind, au cerut într'una școală de stat. De patru-ori au lucrat de solgăbirul ni-a poruncit, ca să hotărîm în comitetul comunal asupra școalei de stat. Totdeauna, mulțumită conducătorilor nostri, am putut să câștigăm în partea noastră și pe romano-catolicii și așa se zădărnicesc planurile reformaților, cari de când cu atotputernicia lui Bánffy, sunt tare increzuți.

În 13 l. c. a venit din nou solgăbirul cu inspectorul școlar și au pus la desbatere școala de stat. Spuneau ei, vezi Doamne, că trebuie să ridice pe milleniu 400 școale de stat și ar fi bine să facă și la noi una. *Toți membrii români au fost contra și propunerea a căzut și de astă-dată.*

Singur subprimarul ni-a făcut de rușine căci a votat cu ei! George Cristea, este numele aceluia răcâcit, care e totodată și episcop primar al bisericii! Nu s'a sfîșit să și batjoco-

rească așa neamul și biserica și nu i-a fost greu de lume, Român ce se ține și el! Neplăcut ni-a fost și aceea, că preotul Sbârcea, când a venit rîndul la votat, a ieșit afară.

De ce atîta frică?

V'am scris aceste nu că doară de patimă aș fi condus, ci numai ca să vadă și lumea că ce oameni sînt unii dintre noi, cari tocmai ei ar trebui să stea în frunte cu steagul românismului în mână și o fac ca și ei să știe, că vom pândi totdeauna când de gânduri rele vor fi călăuziți în pașii lor, și îi vom arăta lumii!

Văleanul.

Adunarea din Sohodol.

Munții-Apuseni, 11 August v. 1895.

Onorată Redacțiune,

Cu bucurie prind condeiul pentru a vă scrie despre adunarea despărțământului XIII. Abrud a „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român”, ținută în 11 August n. 1895 în biserica gr.or. din *Sohodol-sat*.

A fost aceasta pentru noi Sohodolenii o zi de bucurie. După-cum spun bătrânii, o așa mare adunare de domni și doamne n'a mai fost în satul nostru. Dar' drept că și adunările acestui despărțământ n'au fost cercetate așa de bine ca aceasta din Sohodol.

De dimineață biserica era plină de popor, în haine de sărbătoare. Dl preot *Demetriu Goia*, care a invitat adunarea aici, a fost pregătit poporul pentru acest lucru, luminându-l asupra scopului Asociațiunii.

După terminarea sfîntei liturgii, dl Dr. *Simion Caian*, directorul despărțământului, încungiurat de membrii comitetului, prin o cuvîntare frumoasă, deschide adunarea arătându-și bucuria, că poporul așa numeros a venit și atîția membri. Părintele *Dem. Goia*, în numele poporului din Sohodol, salută pe membri și oaspeți, zicînd că este neprețuit binele care îl lasă azi „Asociațiunea transilvană” în poporul de aici. Poporul a primit vorbirea dlui Goia cu „să trăească”. Venind la rînd încassarea de taxe și înscrierea de membri noi, să fi văzut, cum veniau bieții oameni și dădeau cu drag banii spre ajutorarea Asociației, așa încât s'au adunat aproape 400 fl. S'au făcut și doi membri pe viață, anume: dl *Mihail Cîrlea*, notar în Abrud și dl *N. Henszel*, proprietar de mine din Roșia-montană. S'au cetit și două lucrări anume: despre „Muncă și crutare și însemnătatea lor” prin dl *Dem. Goia*, și despre: „Îmbrăcămintea țeranului din punct de vedere igienic” de *Simeon Stoica*, medic. Lucrările întocmite în limba poporului au fost ascultate cu mare luare aminte și plăcere.

După adunare toți membrii s'au întrunit la o masă, poporul formînd o frumoasă cunună giur impregiur. S'au ținut mai multe vorbiri, cari de cari mai frumoase, urmată fiecare de puternice „să trăească”. Pomenesc vorbirile dlor: Dr. S. Caian, Papiu, Dr. L. Pop, D. Goia, Dr. P. Span, N. Maior, preot, și alții.

După masă a urmat petrecere cu joc. S'au jucat „Călușerul” și „Bătuta”, de 6 studenți de Brașov.

Directorul despărțământului, Dr. S. Caian, a cinstit pe călușeri cu 60 fl., ca să și cumpere vestminte naționale pentru aceste jocuri.

Eată pe scurt decursul adunării din Sohodol, care a avut sfîrșit material foarte bun,

precum și moral. Vrednicie pentru reușită
are multă părințele nostru Demetriu Goia,
care mult a ostenit ca bine să ese la cale.

Despre dl preot Goia fiind vorba, cu o
cale fmi iau voe a pomeni, că lucră la lumi-
narea poporului pe toate terenele și ne-a du-
rut inima când, în anul trecut, niște răută-
cioși l-au înegrit pe nedrept prin gazete.

Comuna Sohodol, ca comună politică stă
din cinci crânguri, dintre cari mai mult au
luat parte la adunare: *Sohodol-sat*, *Peleş* și
Valea-verde cu preotul P. Sortan, în frunte,
din Poiana însă mai puțini. *Un Sohodolean*.

Încercări criminale.

Roșcani, August 1895.

Domnule Redactor,

Ceea-ce vin a Vă scrie acum, e dureros.
În comuna noastră *Roșcani* sînt doi oameni,
cari orbiți de neagra răsbunare față de nea-
mul lor, săvîrșesc zilnic noue și noue păcate.
Este primarul George Cabă și episcopul Ioan
Buduran, care voesc să preschimbe școala
noastră română în școala comunală ungu-
rească! Nu se rușinează, spre a-și ajunge
scopul, a vîna suflete micuțe prin tot soiul
de uneltiri răutăcioase. Și, durere, dl preot
încă nu se pune cu destulă tărie în calea lor.

Noi poporul însă cu prețul sîngelui, n'om
lăsa ca să se facă aceasta neleguită lucrare!

*Ca Români, școală românească
voim să avem!*

G. Caba.

Nu știm intru cât este întemeiată
învinuirea adusă și dlui preot că n'ar fi
sărind să-și apere, precum se cuvine,
școala confesională contra uneltirilor de-a
o înlocui prin una străină. Dacă așa e,
rău e. Am ajuns noi ca unii conducători
ai poporului să fie mai rei Români ca
înșiși cei de sub păstoria lor?

Am fost totdeauna și sîntem și acum
cu toată tăria de părerea, că poporul
ascultare se dee preoților, învî-
țătorilor și conducătorilor sei, când
vede că acestia pe bună cale îl chiamă
să vină, — dar' în feluri ca cel de față,
trebuie se ne abatem dela această regulă,
croind una nouă și îndemnând pe același
popor ca pilda rea a cutărui preot ori
învețător nepăsător de treburile bisericii,
școlii și națiunii sale — să nu o
urmeze! Facă-se el leu apărător al
acestor tesaure sînte, și apere-le chiar
și contra acelora, dacă cumva i-ar vedea
pe ei în tabără celor-ce s'au aruncat
asupra bunurilor noastre naționale!

O astfel de ținută așteptăm și dela
poporul român din Roșcani!

Contra Jidanilor!

Chiscădaga, August 1895.

Dle Redactor,

La 9 August n. a fost pertractarea re-
galelor pentru mai multe comune la cancelaria
financiară din Șoimuș. Cu mare încordare au
avut să lupte dnii *Petru Câmpean*, preot în
Fornădia și *Anton Slavoc* din Chiscădaga, adevă
Românul și Neamțul în contra lipitorilor de
jidani Rot Bernant din Buruene și Gudman

Ijak din Nevoieș. Cu ajutorul notarului cer-
cual român *Adam Lazar* din Șoimuș însă
și în înțelegere cu comunele, **au isbutit de
au luat regalele din mâinile Jidanilor**,
anume comunele *Nevoieș*, *Buruene*, *Chiscădaga*
și *Bejan*. Au mai rămas sub licitație comunele
Căinel și *Fornădia*, care încă e nădejde că
vor ajunge în mâinile acestor doi creștini și
nu mai mult în ale fiilor lui Israil, scutindu-ne
astfel măcar pe viitor de mîncătorii de Jidani!
Cu plăcere mai vestese, că preotul *Petru Câm-
pean* din *Fornădia* a mai luat din mâinile Ji-
danilor acestora și două moșii, una din *Căinel*
în mărime de 94 jugere, care a fost în mâna
Jidanului Rot Bernant din *Buruene*, și alta în
Chiscădaga în mărime de 150 jugere, care a
fost în mâna Jidanului *Gudman Ijak* din *Ne-
voieș*. Din acestea lucruri am văzut eu că
numai voință și curagiu să fie, și multe rele
putem învinge!

Umil din cei de față la licitație.

Această veste, firește, numai înveseli
ne poate, întrucât vedem dintr'însa o
pornire, pentru care noi totdeauna și din
toată inima am fost: *de a scurta cât
numai se poate Jidanilor puțința de a
suge poporul nostru*, fiindu-i în schimbul
banilor adunați dela el, dușmanii cei mai
primejdioși și răutăcioși, cari îi pîndesc
tot pasul și toată vorba, și îl arată la cei
cu biciul în mână, pentru fiecă, ca să-1
lovească. Dacă e ca din oare-cari obștești
trebuițe să se poată aduna dela Români
averi, de ce acelea să nu cadă în stăpî-
nirea unui Român, ori cel puțin a unui
creștin binevoitor poporului? Noi, firește,
am dori mult ca *Români* și *numai Ro-
mâni* să fie între noi toți dela care avem
să cumpărăm câte ceva! Și aici trebuie
să ne străduim cu toții să și ajungem!

CRONICĂ.

Cătră binevoitorii cetitori. Un
tinăr român, cu numele *Ilie Ganea*, care au
sfîrșit gimnasiul și ar voi să învețe mai de-
parte „medicina“ (pentru a se face doftor),
lipsit fiind de mijloace, a făcut rugare la mi-
liție să-1 dea ajutor de acolo, ca apoi după
sfîrșirea învățăturii să le slujească ca medic
la miliție. I-s'a răspuns că ar putea primi
numai dacă ar fi început jumătate de an măcar.
Pentru-ca să poată face jumătatea aceasta de
an, numitul tinăr s'a îndreptat prin „Tribuna“
cu rugare cătră publicul român, să binevoască
a-1 ajuta. Drept răspuns la această rugare
o femeie germană (Săsoaică) din Sibiu, a tri-
mis redacției „Tribunei“ următoarea scrisoare:

Onorată redacțiune! De rugarea publi-
cată în foaia D-Voastre m'am bucurat. Dacă
e vrednic cineva să fie ajutat și împărțit
de bunătața semenilor sei, acesta este studen-
tul *Ilie Ganea*, pe care îl cunosc încă de
copil, ca pe un om foarte silit și de treabă
și căruia îi doresc cele mai strălucite isbâzi
pe viitoarea sa cale. Nădejduesc, că multe
inimi nobile vor fi mișcate de lipsa în care
el se află. Vă rog să primiți pentru el 3 fl.
cu dorința ca: *nici unul din conașionalii sei*
să nu se lase a fi întrecut de o femeie de
naționalitate săscască! *R. L.*

Elisabetgasle Nr. 22.

Tot la rugarea aceasta pentru numitul
tinăr a dăruit încă 2 fl. și dl *T. Liviu Albini*.

Dacă între cetitorii „Foi Poporului“
încă s'ar afla binevoitori ce ar dori să ajutore
pe tinărul din vorbă, până se-și poată pune
piciorul în scăriță, — să binevoască a trimite
ajutorul la administrația „Foi Poporului“.

O invențiune românească. Dl
preot *Ioan Baci* din Șoimuș a isbutit a inventa
(descoperi) o mașină de treerat cu mâinile,
cu care se poate teera cu mult mai ușor de-
cât cu ori-care mașini de treerat cunoscute
până acum. *Un copil de 6 ani e în stare a
pune în mișcare această mașină fără nici un
ajutor.* Pentru facerea de mașini în acest fel,
dl Baci a și început a se trgul cu unii fabri-
canți de mașini agricole. Această mașină va
fi o adevărată ușurință de treerat pentru
plugarii mai de rînd.

Pentru scumpii întemnițați, a
dat în mai multe rînduri liturgii la sfînta
biserica, bunul creștin și Român *Stana Ioan
Dragomir* din Rîu-Sadului.

— În *Salcud* de-asemena s'a slugit la
31 August d-zească liturgie, cerînd dela
D-zeu întărirea sănătății scumpilor nostri în-
temnițați și scăparea lor în pace de sub
zăvoarele temnițelor. Creștinul și bunul Român
ce a dat liturgia a fost poporeanul *Valea
Constantin*.

Convocare. Prin aceasta se conchiamă
adunarea despărțământului XXIX. al Me-
diașului, al „Asociațiunii Transilvane“, pe
10/22 Septemvrie în *Mediaș*, la hotelul „Stru-
gurul-de-aur“, la care se invită toți membrii
despărțământului, întreaga inteligență și po-
porul român din *Mediaș* și giur. Programă
adunării stă din 10 puncte,

Ioan Moldovan,
dir. despărț.

I. Chendi,
secretar.

În procesul Ciorenilor, (de lângă
Alba-Iulia) despre care am scris și noi la
timpul seu, s'a adus hotărîre și de tablă.
Precum se știe, domnului *Simeon Socaciu* și
celoralalți soți în număr de 19, li-s'au fost
înaintat pîra, în contra căreia ei însă au înaintat
recurs la tabla regească. În 10 August st.
n. au primit hotărîrea tablei, că *recursul e
respins*. Așadar' cât de curînd vom ave a
sta la o nouă pertractare finală, la care dorim
să iee parte câți mai mulți Români cu inimă,
căci aceasta va fi o judecată cum nu a mai
fost în Alba-Iulia. Terminul se va vesti la
timp.

*Școală pentru argăsitori și pan-
tofari, ajutată de stat.* Această școală
să începe cu 1 Septemvrie aici în Sibiu.
Scopul ei este: a desvolta industria pantofari-
lor și a argăsitorilor, a da învățăcelilor cunoș-
tințele de lipsă pentru-ca să-și poată pricepe
temeinic, ca măiestri, breasla lor. Socolind, că
tinerimea care îmbrățișează meseriile este de
cele mai multe-ori materialicește săracă, s'a
înființat pe lângă școală un „internat“ (un fel
de seminar) în care sînt 10 locuri de stipen-
diști de câte 60 fl. Înscrierile s'au început
deja din 20 August.

Vești economice. Din *Lunca* (com.
Tîrnavei-mici) ne scrie economul *Nicolae
Nartea*, că grăul a fost acolo îndestulitor,
deși cam rar, dar' mai bun la grăunțe, decât
în acești doi ani din urmă. Cucuruzul se
arêta mai nainte foarte frumos, dar' pe când
era în toiul roditului, seceta la făcut să tîn-
gească. În vii încă au oamenii nițică nădejde,
mai bună decât în acești doi ani trecuți.

Mere și pere n'au fost prea multe, ear' prune chiar puține.

— Din părțile *Panciovei* și ale *Vêrșetului* ni-să scrie că secerișul a fost în anul acesta foarte bogat, cum nu s'a pomenit de mult! Cucuruzele făgăduesc o roadă bogată, ca și care nu-și aduce nimenea aminte să mai fi fost altă-dată. Prețul bucatelor însă este cam slab. Negustorii de bucate din *Panciova* și *Satul-nou*, cumpără în toată ziua cam câte 3—400 măji metrice de grâu.

*

Cale ferată nouă. În 15 Septembrie a. c. se va începe zidirea căii ferate dela *Panciova* până la *Satul-nou* și până la *Petrovoselo*. Această cale ferată se face pe speșele proprii ale orașului *Panciova* și a comunei *Satul-nou*.

*

Telefon. Comunele *Satul-nou* și *Franzfeld* în scurt timp vor căpăta telefon și vor sta în legătură directă cu orașul *Panciova*.

*

Cătră corurile vocale și părtinitorii lor. Primim următoarele; Pentru-ca se pot coperi măcar o parte din speșele ce le am cu tipărirea liturgiei, — fac apel de prenumerație cu termin până la 20 August (1 Sept.) anul curent. — Până la acest termin, acei domni, ori Reuniuni de musică, cari ar voi să procure acest op, — sânt rugați a trimite la adresa subscrișului prețul de 4 fl. v. a., plus 18 cr. porto postal. După expirarea terminului de sus dat, opul va costa mai mult, și adecă 5 fl. v. a. *Liturgia e compusă pentru cor bărbătesc*, și e completă. *Lugoj* (Ungaria), la 10/22 August 1895. *Ioan Vidu*, învățător.

*

Foc. Din *Sângeorgiu* ni-se scrie: Vin a vă împărtăși, că la noi în *Sângeorgiu* în 11 August s'a întâmplat un foc mare, și anume Vineri noaptea înspre *Sâmbătă* au ars 5 case și 4 grajduri, un copil de 11 ani și mai multe vite.

*

„Asociațiunea transilvană” la Blaj. Marți și Mercuri în săptămâna asta, a fost în *Blaj* mare adunare de Români, cărturari și țerani. S'a ținut adunarea generală (de obște) a marii tovărășii ce se întinde peste tot *Ardealul*, numită „Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român”. Ea are o chemare frumoasă, de a lucra cu toate mijloacele la luminarea și ridicarea culturii poporului, precum prin ajutorarea de școale, de tineri la școale și la meserii, de înființare de biblioteci populare, și altele. Lucrarea ei însă este foarte domoală și fără zgomot, încât poporul nostru pe multe locuri abla că știe despre dînsa ceva. Lucră cu ajutorul alor vre-o 35 subdespărțăminte.

*

Sfințire de biserică. În 25 August n. s'a sfințit biserică din nou renovată dela *Tor-Petrovoselo*, prin domnul protopop *Trifu Miclea*, încungiurat de dnii preoți de acolo, și *A. Popovici* din *Sânt-Ioan*. A fost de față mulțime de popor și inteligentă din loc și giur. Predica dlui protopop a fost plină de învățături bune. Răspunsurile liturgice le-a dat cântăreții și corpul învățătoreșc din loc. Amintesc cu laudă numele dlor preoți din *Petrovoselo*: *Pavel Borca*, *Petru Murgu* și *Ioanichie Neagoe*, cari nu cruță jertfe și ostenele pentru edificarea morală și națională a credincioșilor lor.

*

Moarte. Cu multă părere de rău primim întristătoarea veste, că dl *Dionisiu Roman*, fost și d-sa închis pentru „Memorand”, a fost lovit în chip crud de soarte! Iubita d-sale soție *Maria Roman născ. Popescu*, membră fundatoară și președinta „Reuniunii femeilor romane din *Mediaș* și giur, după împărtășirea cu Sfintele Taine, a încetat din viață la 28 August, în etate de 37 ani, în al 21-lea an al fericitei căsătorii. Înarmormentarea s'a făcut după ritul gr.-cat. Vineri în 30 August n. Trimitem cuvintele noastre de mângăiere întristatului soț.

*

Urmările asprei legi de câmp. Din *Roșcani* (com. *Hunedoarei*) ni-se scrie: Domnule Redactor! Azi am fost globit de notarul nostru din *Roșcani* cu 12 fl. pedeapsă de câmp. Această pedeapsă 'mi-s'a dictat pentru-că am o vituță, care a prins o gură de iarbă dela vecinul cu care ușor m'am împăcat! Ca să fac bani, am trebuit ca să-mi zălojesc pământul ce-l am. Notarul nostru *Morarinu*, ar trebui să fie recunoscător pentru bunăvoința poporului, când dintr'un arêndaș de rînd 'l-am ales notar! N'ar trebui ca să ne batjocorească în așa măsură, încât acuși nu ne vor rămâne nici găini prin curte de multele globiri și asprimi cu cari ne răsplătește bunătața noastră! Oamenii nu mai știu ce să mai facă de urgia acestui om, care se întrece în a-și câștiga măriri dela asupritorii nostri!

Mihaiu Trif, econom.

*

Slujbași pécătoși. Aflăm că primarul și vicenotarul din *Satul-nou* (lângă *Panciova*), a chemat pe reprezentanți la ședință, ca să voteze să se facă telefon pentru domni și să cumpere mobile pentru purtătorul de matricule, în ziua sêrbătorii noastre a *Adormirii-Născătoarei de D-zeu*. Cum pot cere acesti slujbași, ca oamenii să-și lase slujbele dumnezești și praznicile, ca să se meargă la casa comunală spre a le împlini pofta dumnilor? Pe astfel de primari și slujbași netrebnici, necinstitori ai sêrbătorilor și ai legii lui D-zeu, poporul nostru să-și răstoarne din slujbă la cel mai apropiat privilegiu! Ori cum? Pentru aceea îi alege și plătește poporul, ca ei să-și vatem simțământul lui de creștin, și să concheme sfatul comunal în vreme-ce ei sânt la biserică, când apoi pot hotărî doi-trei înși ce ei vor spre paguba obștei? Astfel de batjocuri să nu mai sufere Români nostri!

*

Fraților nostri din Uzdin. S'a răspândit vestea, că gendarmii din *Uzdin* (*Ozora*), în comitatul vestit al *Torontalului*, bat rău și batjocoresc pe Români, bărbați, muieri, copii și fete din *Uzdin*, de năcaz că frații *Lifa* au împușcat pe doi gendarmi. Se zice, că zilele trecute ar fi bătut rău și bajocorit în *Uzdin* fără vină și pe un om din *Petrovoselo*. Rugăm pe dnii preoți din *Uzdin*, învățători și alți fruntași, să însemne toate bătăile și batjocurile ce le fac gendarmii cu poporul de acolo și să se trimită și nouă, dar' mai ales să pășească aspru contra chinuitorilor lor, făcând arêtare la comanda gendarmerească și la ministrul de interne!

*

Daruri evlavioase. Din *Feneșul-sășesc* ni-se scrie, că femeea de acolo *Nastasia Sighiartu*, a cumpărat pe seama bisericii materie pentru doi prapori și un rînd de vestminte preoțești pentru înarmormentare, în preț de 55 fl., pentru ce se aduce mulțumită bunei creștine și pe calea aceasta.

R Î S. și nu 'i-a fost și el! Ne-

— *Intelepciune nu glumă!* afară.
Un comediant ce umblă din oraș în oraș arêtând la minuni, zice privitorilor sei:

Aici vă arê un copil numai de șese luni! Deșd atât de tinêr, copilul știe să cetească foarte bine! Vê rog să-i dați ziare sau cărți și le va ceti.

Un privitor dă o gazetă.

Copilul o ia, o ține în mână înainte ochilor, dar' nu zice nici un cuvânt.

Atunci un privitor zice: Dar' nu știe să cetească!

Comediantul îi răspunde: Ba știe să cetească... dar' nu poate încă să vorbească!...

*

— Nu te-a dat afară *Pingelescu*, când 'i-ai cerut să-ți plătească datoria?

— Să mă dea afară? din contră, m'a rugat să mai viu peste o lună.

*

— Ai putea să-mi spui de ce dracul are coarne?

— Nicidecum, întru cât știu că nu e însurat.

CETITORII SÎRGUINCIOȘI

ai
„FOII POPORULUI”.

— Rêvaș de laudă pentru cetitorii nostri din popor, care ni-au dat dovezi de dragoste cătră cetit și scris, trimițându-ne felurite scrisori. —

Simion Bucilă din *Zagra*; *Alexandru Cărcu* și *Ioan Andronesi* din *Sângeorgiu*; *Lazar Tomuțiu* din *Trapold*; *George Moțiu* din *Măderat*; *Ioan Ispravnicu* din *Drăuț*; *George Oprîța* din *Orăștie*; *Nicolae Drăguș* din *Fizeș-Barbura*. *Onuț Sîrbu* din *Drăuț*;

POSTA REDACȚIEI.

D-sale G. M. în M. „Vorbirea *Jalnică*” și „*Jalea Românilor*” de le-am publica de opotrivă proces ne-ar aduce. D-ta te năpustești asupra *Ungurilor* peste tot, ceea-ce legea oprește. Drept e că numai stăpânirea, guvernul, e de vină, și el poate fi ocărit că nu-ți face proces, dar' învinuind întreg poporul lor, te ia la răspundere. Altfel scrii bine și mai ales bine și românește simțesti d-ta, precum vedem din acele scrisori.

D-sale S. R. în *Filea-de-jos*. Bine-ai făcut că 'l-ai luat pe rizarul de *Jidan* la triparale. Așa trebuie scurtați în obrăznicia lor! De publicat nu-i ce. *Foia* se trimite regulat abonaților. Spuneți postășului să nu o dea la de aceia, cari nu Vi-o mai dau.

D-sale G. C. și I. T. în D. Știrea despre aruncul pentru milleniu, în numărul viitor. Pentru acesta sosise prea târziu.

D-sale G. S. în S. Dă-l în păcatele lui de „*Moș Stefan*” nebun. Nu-i vrednic a ne ocupa cu el pentru toată prostia ce scrie în păcatoasa lui foaie.

D-sale I. I. în D. E bine scrisă epistola ce ne trimiți, mai ales e bună gluma cu bietele găini pusele în închisoare în loc de în cotei, — dar' e lucru ce nu privește publicul cel mare. Dă-ne dar' voe a nu o folosi.

D-sale I. H. în H. Te-ai supărat fără vină pe noi. Răspunsul nu 'ți-s'a dat din răutate ori nesocotire a d-tale, ci fiindcă altfel nu se poate urma. Întrebă la altă foaie și dacă nu ne dă drept, stăm încă de vorbă.

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciotea**.
Proprietar: **T. Liviu Albin**.

LITERIE.

Tragerea din 24 August n.

Timisoara: 61 31 50 3 10
 Viena: 85 30 16 1 7

Tragerea din 28 August n.

Brünn: 53 52 55 87 58

Cărți mai noue.

Din „**Biblioteca pentru toți**“ edată de dl *Carol Müller* în București, au apărut până acum, afară de cei dintâi 10 numeri, (vezi „*Foia Poporului*“ nr. 27 și 28 din estau, și alții de mai înainte), — încă următoarele cărțile:

Nr. 11: „*Din tinerețe; Tatăl; Pipița și Mițu-Pisu; Mănunchiul*“, — nuvele de *André Theuriot*, valoros scriitor francez din zilele noastre; traducție de *Dumitru Stăncescu*. Nuvelele sunt de o deosebită gingășie și farmec. Te leagă prin puterea lor, cât nu te mai poți deslipi de ele până le-ai sfârșit de cetit! Și traduse sunt foarte bine.

Nr. 12: „*Nuvele*“ de *Mihail Demetrescu*. Sunt numai 2 nuvele și de o valoare literară mai de a doua mână.

Mai nou! A apărut:

Nr. 13: „*Nuvele Romane*“ și „*Frica*“, sub titlul primă cuprinse fiind trei nuvele din Italia, din Roma și giur (de unde și numele), iar „*Frica*“ nuvelă din vremea războiului neatrării României, — de *Duiliu Zamfirescu*. Nuvelele sunt bunicele.

Nr. 14: „*Antichitatea romană*“ descriere de obiceiuri și așezăminte de-ale străvechilor Romani!

Fiecare volum e de câte 6—7 coale tipărit frumos și pe hârtie bună, costând numai câte 16 cr.

Fiindcă multe exemplare trimise de noi francate, s'au pierdut la postă, e dorit să se procure mai multe exemplare deodată, trimițându-se 20 cr. peste preț pentru expedarea lor recomandată.

Insemnăm aci că broșurile de sub numerii 1, 2, 4, 5, 7, 8, și 9, din „Biblioteca pentru toți“, au fost aprobați și recomandați și de ministerul școalelor de Țara-Românească, ca bune de premii școlarelor și tinerimii peste tot!

Din „**Biblioteca de popularizare**“ a dl-ilor *Ralian* și *Ignat Samitca* în Craiova, au apărut următoarele broșurele:

Nr. 1. „*Nuvele Siberiene*“ de *V. Krolenko*.

Nr. 2. „*Nuvele țerănești*“ de *Björnstjerne Björnson*,

Nr. 3. „*Nuvele populare*“ de *Leo Tolstoj*,

Nr. 4. „*Schițe*“ de *Fan Neruda*.

Nr. 5. „*Sase nuvele*“ de *I. P. Jacobsen* vestit scriitor din Danemarca, toți cinci numerii traduși de *I. Husar*.

Mai nou, eșite acum de sub tipar:

Nr. 6: „*Nuvele*“ de *H. Balzac* unul dintre cei mai puternici scriitori francezi! Despre nuvelele acestea însemnăm că sunt de tot frumoase și plăcute, mai ales a doua, cea dela urmă. Sunt traduse de *H. Sanielevici*.

Nr. 7. „*Din viața poporului*“, trei nuvele de *A. Swietohowschi*, bun scriitor polon, traduse de *I. Husar*. Nuvele bune și bine traduse.

Nr. 8, va fi: „*Pe apă*“, descriere de călătorie de marele scriitor francez *Guy de Maupasant*.

Fiecare volum de 6—8 coale costă numai câte 16 cr.

Toate se pot ave dela „**Institutul Tipografic**“ din Sibiu.

Lucrătoare de cismărie.

Alexandru Lucian,

măiestru cismar în Sibiu,

Strada Ocnii nr. 21,
 (lângă „Asociați-
 aduce la cunoștința onora-
 toarea sa, pe lângă co-
 marfă bună gata,
 reparaturi cu prețuri

Strada Ocnii nr. 21,
 unaa curelarilor“),
 tului public, că în lucră-
 mande și vânzare de
 se pregătesc tot felul de
 foarte ieftine.

Sibiu, în August 1895.

[2540] 1—8

Are șatră în toate târgurile din cercul Sibiului.

Marfă gata după plăcere.

A eșit de sub tipar:

HOMO SUM.

ROMAN

DE

GEORGE EBERS.

Prețul 1 fl. sau 2 lei 50 bani.

Institutul Tipografic în Sibiu.

În editura „Institutului tipografic“
 a apărut și se află de vânzare

Prăsirea pomilor

de

D. COMSA,

membre în comitetul central al „Reu-
 niunii române agricole“.

Prețul unui exemplar 12 cr.

Legea veterinară.

Atât primăriile comunale, cât și fiecare econom au trebuință să cunoască **legea numită veterinară**. Dl *Tormay Béla*, secretar de stat în ministerul de agricultură, a scos la lumină o **explicare poporală** a legii amintite. În această explicare se vorbește pe larg despre pasapoarte, de târgurile de vite, de boalele lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Reuniunea agricolă română din Sibiu a tradus această carte în limba română poporală. Cartea se numește:

Învățătorul **Munteanu**

impărtășește economilor cele mai de lipsă cunoștințe
 despre

LEGEA VETERINARĂși
BOALELE CONTAGIOASE

stând cu dinșii la sfat în lungile seri ale iernii.

De

Tormay Béla.

(134 pag. mari.)

Cartea costă 30 cr. (cu porto postal 35 cr.) și se poate cum-
 pără dela

Institutul Tipografic în Sibiu.

La „Institutul Tipografic“ în Sibiu se află de vânzare:

Portretul domnului
Dr. IOAN RAȚIU.
Cu 50 cr.

Portretul domnului
Dr. V. LUCACIU.
În mărime de 38×28 cm.
Cu 50 cr.

TABLOUL
Deputațiunii române la Viena.
Cu 2 fl.

TABLOUL
„CONFERENȚEI NAȚIONALE“.
În mărime 33×50 cm.
Cu prețul de fl. 1.60, ear' cu trimiterea prin
postă fl. 1.70.

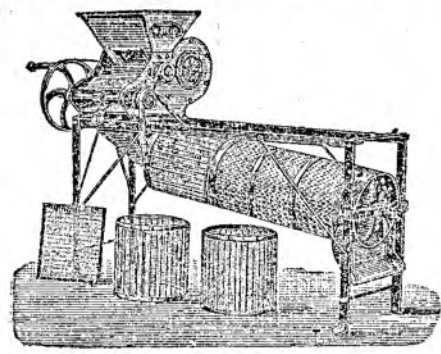
Tabloul condamnaților
în
PROCESUL MEMORANDULUI.
Cu 3 fl.

Tabloul apărătorilor.
Cu 3 fl.

TABLOUL
BIUROULUI DE PRESĂ.
Cu 3 fl.

Două cărți folositoare
pentru țeranul român
au apărut tocmai și se află de vânzare în
librăria Institutului Tipografic T. Liviu Albini,
Sibiu, strada Măcelarilor 21:
INDREPTAR PRACTIC
ÎN
ECONOMIA RURALĂ
compus de
cei 12 preoți întemnițați în Cluj.
Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE
de
Elia Dopp.
Prețul 40 cr. v. a.
Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

Triere!

Triere!

Triere, sisteme diferite

de calitate cea mai bună și solidă recomandă

CAROL F. JICKELI

Piața-mică 32. **SIBIU.** Piața-mică 3

Prețuri pe cerință.

[2408] 4-

Scrisorile se pot trimite și în limba română.

Gichtfluidul
g. lui [1794] 18-40
KWIZDA
De mulți ani probat ca
leac de casă, care alina
durerile. Fricțiuni înăritoare
tal unui flacon 1/4 fl. I v. a.;
flacon 1/2 60 cr. v. a.
Deposit Principal:
Apoteca cercuală
Kornenburg I. Viena.
Se poate căpăta în toate farmaciile.
Se observă cu atențiune
marca și să se ceară exclusiv
Gichtfluidul
lui
KWIZDA

Banca generală de asigurare
„**TRANSILVANIA**“

ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868

[968] 32-

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobilii etc.
- pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe casul morții și pentru termouri fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc		Sume asigurate pe viață	
în a. 1869—1891	fl. 905,194.22	în a. 1870—1891	fl. 697,207.44
în a. 1892	" 48,911.78	în a. 1892	" 57,791.88
în a. 1893	" 34,925.85	în a. 1893	" 53,117.28
în a. 1894	" 56,333.20	în a. 1894	" 59,659.—
Suma fl. 1.045,365.05		Suma fl. 867,777.60	

1,913.142 fl. 62 cr.

Conform bilanțului pentru 1894 fondurile de rezervă și garanție se urcă la
920.257 fl. 36 cr.

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu,
(Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov
(H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Statistica economică.

Vremea era sosită, ca să se facă și în țeara noastră o statistică, care să arete mai presus de toată îndoiala starea faptică a proprietății mișcătoare și nemișcătoare, care să ne pună înaintea noastră productivitatea și sterilitatea pământului în deosebitele comitate din țeară: ca un document neîndoios.

Ministrul de agricultură sub numărul presidial 928 a. c. a și trimis comitatelor și cercurilor îndrumările referitoare la îndeplinirea conșcrierii datelor economice, totodată și tipăriturile rubricate, în care vor fi a se înscrie datele. Timpul pentru adunarea datelor este statorit dela 20—30 Noemvrie.

După-ce mai bună chibzuință noi credeam, că această statistică urmărește următoarele scopuri:

1. Să afle în care ținut, cât este de productiv pământul. Unde s'ar constata mai steril sau slab, încât poporul abia poate învinge greutatea să se poată face anumite ușurări.

2. Ca să se știe apriat unde s'a introdus o economie mai rațională, ca să producă mai îmbelșugată roadă și unde se află poporul foarte înderēt pe terenul economic.

3. Mai departe ca guvernul să-și câștige cunoștință unde ce pomi, arbori, grâne, plante de nutreț și legume este poporul îndatinat a cultiva, și unde din datele statistice se află scăderi să se delature.

4. Eram în speranță, că se vor conșcrie sarcinile ce îngreunează proprietățile și totodată dările deosebite ce este îndatorat a plăti poporul.

5. Credeam că se va însemna consumul de carne și beuturile spirituoase în fiecare sat, ca deoparte să știm, cum se nutrește poporul, de alta să știm nu este oare copleșit de patima alcoolismului, adecă a beuturilor fără cumpēt.

La lucrarea aceasta, care se părea că are să fie un lucru epocal, care chiar și de noi Români era privită de un lucru trebuincios, care cuprinzând cele mai sus amintite cerințe, putea să fie o binefacere, — astăzi putem zice cu proverbul popular: „nici-odată nu lăuda soarele înainte de răsărit“. Temerea poporului este adeseori foarte întemeiată, căci în loc de raze putem fi surprinși de nor ori ceață, așa vom fi cu statistica agricolă, dacă nu se va completa în părțile sale mai fundamentale.

Fiindcă avem atât îndrumările date pentru conșcriere cât și rubricile sau tipăriturile date spre acel scop, lucrul merită

să ne ocupăm cu dînsul, căci milioane costă pe țeară, în care se află și banii plugarului, măiestrului și inteligenței române.

Pe lângă scăderile curat princiare sau de frunte, cari ating d'aproape reușitul, care după cât de-acum se poate prevedea, are să fie lucru mult, dar' ispravă puțină. Noi Români și alte naționalități din stat, de pe acum sîntem greu neîndreptățiți chiar până nici n'a intrat lucrarea statistice în viață, căci la toată întreprinderea s'a delăturat limba noastră. Dacă dela cap începînd ni-se măsura cu ocaua neîndreptățirii, la ce ne putem aștepta mai târziu? Nici atîta respect n'a avut ministrul față de popor, ca să 'i-se fi pregătit coalele în limba lui. Așa înainte 'l-a înștrăinat, că ce este străin nu se leagă de sufletul lui. Cu greu credem, că poporul nu se va purta cu oarecare temere de lucrul acesta și într'adevăr în paguba ajungerii unui scop bun; dar' poate cu intențiune și cuget rău.

Scăderile lucrării ar fi următoarele:

După toate regulile economice, dacă voim a avea date sigure despre starea faptică a proprietății de pământ, sau averea unui om, sat sau comitat, trebuie să cunoaștem și sarcinile cari sînt legate de proprietate ca ipotecă. În această statistică numită *agricolă* s'a dispus a se conșcrie mărimea și cultura sub care se folosește proprietatea; dar' s'a încungiurat a se arăta, că pe deosebitele averi câte datorii sînt intabulate în cărțile funduare.

Această *statistică agricolă* numai așa ar putea servi date sigure și adevărate despre starea faptică a unui proprietar ori comună, dacă cu fiecare avere ar fi arătate și sarcinile de pe dînsa. Așa, după-cum se face, deloc nu va răspunde statistica scopului adevărat, ca să putem ști cel puțin cu socoteală mijlocie în care cerc câtă datorie îngreunează proprietatea.

S'ar putea la această observare pune următoarea întrebare: Bine, dar' nici prin conșcrierea sarcinilor sau datoriilor despre proprietate, totuși nu s'ar afla curatul adevăr, deoarece multe din datorii sînt plătite, parte de jumătate plătite. Acesta este un adevăr, care nu se poate deloc răsturna, pentru asemenea întemplieri este socoteala mijlocie prin care totuși putem să ne apropiem de adevăr.

Încungiurându-se conșcrierea datoriilor cari sînt strîns legate de pământ și arătându-se numai proprietatea curată, vom avea o statistică falsă. Din aceasta se va vedea ce de avere are populațiunea din țeară; dar' prin datoriile făcute și ascunse cari firește servesc atestatul despre sărăcie, lumea este sedusă crezînd că toată averea este curată de datorii.

După cerințele economice chiar ar trebui să se constate în cari sate, cercuri și comitat cam cu cât este îngreunată proprietatea. Aceasta ar fi să fie cum-

păna și măsura după care se poate cunoaște starea materială. Numai avînd aceste date se pot lua lecurile trebuincioase, prin care poporului mai înglodat în datorii 'i-se poate da ajutor ori sprigin prin: industrie ori fabrici, ca să poată avea isvoare de câștig și să fie scăpat din jugul greutăților. Se poate de altcum că scopul să nu fie acesta; dar' atunci este pagubă de milioanele cheltuite spre acest lucru caracterizat de proverbul român: *fală goală traistă ușoară!*

Asemenea s'a încungiurat conșcrierea sarcinilor sau dărilor ce trebuie să supoarte poporul econom. Este regulă statorită: că venitele numai așa se pot afla cu toată siguritatea, dacă se arată și cheltuelile. Acum, dacă statistica se numește *economică*, atunci când efectuește conșcrierea productelor economice, totodată neîncungiurat trebuie să cuprindă și îndatoririle ce se află în contul productelor. Pe coala fiecărui proprietar, îndată după constatarea productelor economice, trebuie să se arete câte dări este îndatorat a purta economul. Numai atunci ar fi statistica adevărată, când din dînsa am putea afla la fiecare proprietar, comună ori comitat, câte greutăți publice sau dări de ale statului, comitatului, comunei politice și bisericesti, de instrucțiune trebuie să supoarte fiecare proprietar. Statistica ar trebui să fie oglindă, din care apriat să se știe în deosebite ținuturi câte *dări trebuie să supoarte câte un juger de pământ?*

Aceasta ar fi calea cea mai netedă pe care s'ar putea ști, unde are poporul mai mult venit, unde sînt sarcinile peste puterea de productivitate a pământului. După-cum se știe, nu tot pământul este într'o formă de productiv; dar' dările afară de darea pământului, care și de altcum nu face decât 26 milioane pentru întreaga țeară; sînt egale. Adecă dările de câștig a drumurilor și altele pentru toți economii sînt într'o formă, nu este însă așa productivitatea pământului. De aici se vede că nu este proporțiune între venite și dări.

Speranța cu această statistică era: că guvernul va conșcrie venitele și toate dările. Aflînd apoi, că în deosebite ținuturi din țeară dările sînt foarte mari, poporul n'are destule venite ca să le poată suporta, ci înoată din datorii în datorii, va ușura soarta acestora. Eram în drept să așteptăm așa ceva, căci unde stăpînirea vede că poporul nu poate învinge cu dările grele, fiindcă n'are venite, acolo trebuia să ridice deosebite fabrici, ca dînd brațelor lucru, productelor preț, totodată să ușureze greutățile poporului și să-l ducă la un traiu mai bun. Dar' după-cum se pune la cale statistica de acest pas îmbucurător nici pomenire n'are să se facă.

Mai credeam și aceea, că stăpînirea voește a afla unde lucră poporul pămên-

tul mai înțelepțește și unde nu. La toată întemplantarea o statistică economică trebuie să ne arate fără nici o îndoială, în care cercuri și comitate se face economie rațională și aduce proprietatea venite frumoase. Unde se lucră pământul mai rău, unde se cultivă abia câteva plante. Adecă trebuie fidel să se arate înaintarea și scăderea pe terenul economic.

Adevărat este, că în formularul IV. se pun mai multe întrebări așa mai generale despre starea și relațiunile economice dintr'un cerc; dar' aceste generalități nu pot avea rezultatul de noi așteptat.

Mare scădere este și aceea, că pentru consumul de carne și mistuirea beuturilor spirituoase nu s'a făcut o singură rubrică în fiecare comună. Aceste două întrebări în economie au foarte adânci rădăcini. Odată poporul, care se nutrește cu mai multă carne este mai sănătos și în putere, învinge și mai grele lucruri. A doua se poate cunoaște starea sanitară, căci cu cât poporul se nutrește mai bine, cu atât este mai scutit de morburii.

Din consumarea vinarsului și alte beuturi spirituoase putem deoparte afla cumpetul, de alta ruina ce cauzează folosirea beuturilor fără cumpet, putem descoperi decadența morală și materială.

Așa dacă scopul ar fi ca prin statistică să se știe apriat unde cum se nutrește poporul, unde cât rachiu consumă într'un an, atunci spre aceasta încă trebuia îngrijire; dar' nu este. Dacă despre aceste abia se face amintire așa peste tot, cum va putea stăpânirea introduce mai bună grijă cu privire la stările sanitare? Cum va putea cunoaște decadența morală, care sporește furii și criminalii, cum va putea afla izvorul ruinei economice provenite din beuturi, dacă nu are date, în care cerc sau comitat este cuprins poporul de patima alcoolismului. Nici când nu se pot vindeca relele sociale până odată nu sunt cunoscute. Dar' cum se vor cunoaște când cu voea se încungură aflarea acelorora?

Când vorba este să se îndeplinească un lucru atât de mare ca *statistica economică*, care mai mult privește starea plugarilor, la aceea trebuie plugarii pregătiți. Când este trebuință de o lucrare, care va costa, după socoteala cea mai laxă peste 3 milioane, nu este iertat a face graba, ca să se strice treaba!

Ministrul avea datorință, ca printr'o broșură populară să pregătească plugarii la întreprinderea statistice, spunându-le scopul, mijloacele și favorurile ce pot aștepta dela o lucrare bună, care să răspundă deplin adevărului. Măneacă din egala îndreptățire pe care o dă legea, dar' nu și stăpânirea, trebuia fiecare popor din această țară să fi fost instruit în limba sa, ce menire are statistica. Fie sigură stăpânirea, că așa după-cum o pune la cale, statistica nu va corespunde stărilor faptice.

După-ce studiem și pătrundem mai profund în haina acestui lucru, aflăm că nu îmbunătățirea economiei, nici aflarea stării adevărate a avuției poporului din stat este scopul statistice: ci numai o lucrare de reclamă.

După-cum se știe în anul viitor se va sërba milleniul, așa la această sërbară trebuie tot lucruri mari și frumoase, dar' adevărul și dacă lipsește nu-i scădere.

Deci ministrul de agricultură dorește să arate lumii, cât de multă avere are poporul din țeară, câtă proprietate și câtă recoltă bogată dă, încât nici în Canaanul bogat nu poate fi mai bine ca în patria noastră.

Chiar și pentru isprăvirea acestei lucrări mari s'a pus vreme de 10 zile. Adecă conscrierea tuturor proprietăților și recoltei acelorora precum și a proprietăților mișcătoare: vite și galițe s'a pus 10 zile. Acum creadă cine vrea, că în acest timp se va putea găta conscrierea și lucrarea cea mare.

După cea mai bună a noastră convingere, scopul ministrului nu este ca prin statistica aceasta să-și câștige date sigure și mai presus de toată îndoiala despre adevărata stare a poporului plugar. Ci mai mult este o curată fală și îmbuibare, ca cheltuind atâția bani să arate țerilor străine ce bogăție este în țeară. Aceasta este adevărata cauză, că guvernul se ferește a conscrie sarcinile ce apasă proprietățile și deosebite dări, sub care geme poporul ca boii cu jugul în grumazi colo în brazdă la arșița soarelui.

Adecă a face statistica economică, ca să acopere sărăcia din țeară, ministrul face ca omul cel desmerdat și țanțoș, care cu doi bani în pungă strigă mai tare în joc. Pecat de bani și de vremea care se va risipi pentru această lucrare, dacă nu se va hotărî ministrul de agricultură a întocmi așa statistica, ca să dea dovezi sigure despre starea adevărată economică.

Dorința noastră trebuie să fie, să se facă o statistică dreaptă, să se lucreze cu banii scumpi lucru bun. De altă parte datorința noastră este să poftim a se arăta în statistică atât sarcinile cât și dările, ca și noi să știm unde cum stă poporul. Așa trebuie ca pe calea publicistice să începem a pretinde, ca statistica dreaptă să se facă, că numai așa se pot vindeca multele rele cari bântue economia câmpului. Numai așa putem ști greutățile, cu care se luptă poporul în deosebitele ținuturi din țeară.

Facerea vinului din mere și pere.

(Urmare și fine.)

Pentru constatarea acrimii se folosește o biretă, o țeve de sticlă numerisată din sus în jos. Bireta este așezată pe o statiră (stătătoare). Amendoune instrumentele zăharo-metrul și biretul costă 6 fl. 50 cr.

După-ce prin aceste două instrumente s'a putut afla zăharul și acrimia, trebuie statorită proporțiunea care trebuie să fie din zăhar și acrimie în must, apoi deosebirea sau lipsa trebuie suplinită. Adecă după constatarea chemică, prin socoteală trebuie a statorii cât zăhar și apă trebuie către mustul nostru, ca să corespundă deplin cerințelor.

Înventatorul mijlocului de întocmire Dr. Gall a statorit următoarea proporțiune: la sută 24% zăhar, 0.6% acrimie, 75 apă.

H. Timm recomandă următoarea proporțiune:

	zăhar	acrimie	apă
Pentru vin de rind	16—18	0.7	81%
" " " masă	22—24	0.7	75 "
" " " licuer	30—34	0.7	69 "

Dacă s'a făcut constatarea zăharului și acrimii, care este un lucru mai ușor și s'ar căpeta următoarea proporțiune la sută 7% zăhar, 2% acrimie, 90% apă. Acum acest must trebuie după regulile și socoteala de amestec (mixtură) a le aduce în proporțiune cu șema statorită după-cum adecă voim să avem vinul.

Sunt însă unii economi, cari după experiențele făcute știu să adaugă zăharul și apa către must fără să se folosească de instrumentele amintite. La tot cazul cine voește a fabrica așa zicând vin din poame și pentru neguțatorie, acela trebuie să se provadă cu instrumentele amintite.

După-ce s'a adaus către must zăharul și apa trebuincioasă, se așează în buți ca să se fearbă. Aceste mai nainte au fost curățite și spălate cum s'a spus. În buți se lasă anumit spațiu sau loc gol pentru fermentațiune sau ferbere. Vrana sau gaura buții se lasă destupată aproape 18 oare, ca să poată eși spuma, care îndată-ce începe ferberea se ridică în cantitate mare. După-ce mai încetă ferberea mai zgomotoasă pe vrana buții se pune un pocal (păhar) cu gura în jos sau un săculeț umplut cu nêsip, aceste se lasă atâta vreme, până încetează spuma.

Dacă am fi lăsat în bute prea mult loc gol, atunci după-ce a fine ferbere o săptămână, se umple butea cu must, de cari fabricanții de vinuri din poame purea trebuie să aibă în rezervă; dar' nici de astă-dată nu se astupă butea de tot.

Vinul făcut din poame cel mult în 10 zile trece peste ferbere. Acum apoi se astupă vrana cu un cep găurit, ori mai bine cu o țeve de fer alb încovăiată, care trece cu un capet prin cep, ear' celalalt trebuie să ajungă într'un vas cu apă.

Astupându-se butea în acest mod, aerul nu poate străbate la must, pe când din bute gasul desvoltându-se trece prin țeve în apă și de acolo în aer. Ferberea aceasta ține de regulă 6—9 săptămâni. Când încetează bulbucitul gasului prin apă, semnul este dat, că mustul a fert și s'a prefăcut în vin.

Îndată-ce vinul a trecut peste ferbere trebuie schimbat, adecă tras de pe drojlii

și transpus în altă bute. Dacă nu se lasă vinul prea mult ca să stea pe drojzii, cu atât dobândim vin mai bun.

Vinul de poame după-ce se trage și se așează în alte buți, acele se umple până la vrană, apoi se astupă cu cepuri destul de bune, ca să nu se răsuflă.

Pentru tragerea vinului de poame se folosesc niște țevi de gumă câte de 1—2 metri lungi, cu aceste se trage vinul prin vrană de asupra. Dacă s'ar face tragerea prin gaura din partea din jos se se grijească, ca să nu se tulbure vinul, ci îndată-ce curge tulbure, trebuie încetat cu tragerea. Vinul așa tulbure se trage în vase mai mici, de unde după limpezire se se pună în buțile mai mari s'au cătră vinul tras.

Din mustul de poame numai așa se poate face vin bun, dacă pentru ferbere are loc acomodat, adică căldură de la 12—20° R. Ferberea trebuie să înceapă îndată-ce se așează mustul în buți, ca să nu întârzie, că așa se poate strica mustul. Dacă pivnița n'ar avea această căldură, trebuie încălzită, ori dacă n'am avea must mult se poate face loc pentru bute în bucătărie (culină tindă) ori alt loc, unde să aibă căldura trebuincioasă.

Mai are lipsă mustul pentru ferberea regulată și de materii albuminoase; dar' nu acela care este făcut din mere dulci. Deci la mustul din mere mai acre și pere la un hl. must (100 litre) se se pună 10 grame salmiac.

Voinde cineva a da un gust sau culoare oare-care la vinul din poame, dacă voește să fie gustos și foarte sănătos mai ales pentru stomac slab, se adaugă înainte de ferbere la un hl. must 10—12 litre zamă de porumbrele (porumbele) cari au fost zrobite cu simburi cu tot. Aceste porumbrele se culeg toamna când sunt destul de coapte, însă înainte de ce ar fi fost brumate. După-ce s'au cules se lasă să stea 2—4 zile în coșerci, ca să mai dospescă și asude, după aceea se zrdobesc și așa cu simburi cu tot se pun pe mustul de mere.

Se mai poate întrebuița zamă de mure, afine ori smeură, la un hl. must de mere se pun 2—3 litri de zamă din poamele amintite.

Dacă mustul n'ar fi așezat în vase destul de curate, ori ar pătrunde în dînsul ceva părți cari ar pute să-l strice, atunci acela trebuie îndreptat sau tocmit.

Așa dacă ar fi cleios ca să se întindă ori ar fi tulbure, atunci se toarnă cătră dînsul apă rece curată la un hl. 5 litre. Bună este tanina pisată și topită în 1/2 litră apă ferbinte 5—8 grame, care răcindu-se se toarnă la un hl. must.

Dacă am lua sama ca înclină cătră oțetire, atunci fără întârziere se toarnă câte la un hl. must câte 10 grame acid salicil ori 80—100 grame potaș. Mai ales atunci se oțetește, dacă în butea în care se așează a fost oțet.

Fiind vinul înflorit pe suprafața se fac niște bureți sau păcură albă. Aceasta boală poate veni din două cauze: dacă butea nu este destul de bine astupată, sau dacă vinul conține puțin alcool. Acest must se trage în altă bute, la cari se adaugă la tot hl. câte 5 grame acid salicil.

Acestea ar fi povețele mai principale pentru facerea vinului din mere și pere; dar' cine ar dori a ști mai mult să procure dela „Institutul Tipografic” cartea: *Vinuri fabricate din poame* de profesorul Gr. Halip, care costă 50 cr.

Contra sughițatului.

Adese-ori se întâmplă, că pe cineva îl ajunge sughițatul fără opreliște, care slăbește și spăimântă pe cel atacat, încât își vede amenințată sănătatea. Este lucru foarte natural, că cel coplesit de sughiț aleargă să aște lecuire ca să poată mai curând scăpa. De regulă cu apă rece, gheață și sirup din zăhar se fac încercările pentru scăparea din această stare neplăcută. Este însă un metod de totului simplu și ușor prin care se poate mântui chiar și sughițatul cel mai greu. Anume: cel-ce sughiță trebuie să iee răsuflare cât se poate de profundă, care să se rețină ori înecă cel mult 1/2 sau 1 minută în-treagă. În ori-care întâmplare fie sughițul cât de greu, la prima sau cel mult la a doua cercare sughițul încetează.

Apărarea galițelor contra holerei.

În unele ținuturi se ivește adese-ori această boală, care face multă stricăciune între galițe. Pentru scutirea galițelor este întrebuițat cu bun rezultat acidul cloridric (muriatic) care se mestecă în porțiuni de două linguri într'o veadră sau două cafe de apă, din aceasta adăpăm apoi galițele. De altcum această mestecătură de apă acruță este datină a se folosi și pentru porci, când s'ar fi ivit în vecinătate sau cerc ceva boală între dînșii.

Știri economice.

Congresul însoțirilor. În săptămâna aceasta se ține în Londra primul congres internațional despre însoțiri. Aceasta s'a pus la cale din partea Francezilor, Italianilor și Englezilor. De astă-dată s'au făcut mari pregătiri ca congresul să fie cât de bine reușit. Adevăratul fundament pe care va trebui să caute popoarele fericirea și să-și înainteze bunăstarea în viitorul apropiat, vor fi însoțirile.

Importul porcilor din România oprit. După-cum se face cunoscut din partea ministrului de agricultură, importul de porci din România este oprit. Causa se zice că este boala care s'a ivit și acolo între porci. După-cât sîntem informați, boala s'a constatat pe o turmă de porci, care era îndreptată cătră Kőbánya.

Producțiune de mătăasă. Răscumpărarea gogoșelor de mătăasă sfîrșindu-se s'a constatat, că producțiunea acestui an a trecut peste 1 1/2 milion chgr. S'au plătit producătorilor 1,091.536 fl. 66 cr., ear' în fabrici și magazine s'au plătit lucrătorilor 383.639 fl. 22 cr. Peste tot acest rezultat se pare frumos, dacă însă n'ar fi așa mare lipsă de frăgari și s'ar deprinde și mai mult poporul cu cultura vermilor, s'ar pute dobândi și mai mult venit. În acest an s'a plătit chgr. cu 1 fl., apoi toți cultivătorii au primit ouăle gratis, în multe locuri chiar și frunzele de frăgari s'au duzi.

Producțiune de ouă. Italia, cu deosebire însă Rusia, începe a împedeca exportul din patria noastră, provăzînd dînsa piațele din Apus: Germania și Franța cu ouăle de lipsă. În Viena se folosesc foarte multe ouă din Rusia. În jumătatea primă din acest an s'au exportat din Rusia 222.995 m. m. Prețul acestora a trecut peste 7 milioane. Austria a consumat din ouăle din Rusia în anul trecut 86.838 m. m. în preț de 2.17 milioane. Din Austro-Ungaria în jumătatea primă a acestui an s'au exportat de totului 511.279 m. m. în preț de 21.66 milioane. Direcțiunea de export și piațele a fost: Germania 384.503 m. m., Anglia 36.318 m. m., Elveția 22.373 m. m., Belgia 14.689, Hamburg 43.796 și țările de jos ale Germaniei 7263 m. m.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 129. Binevoii a ne da deslușire despre legea de topit cânepă. În ziua de sfântul proroc Ilie a eșit solgăbirul la fața locului și a luat protocol cu judele comunal, amenințându-l cu pedeapsă, dacă în comună s'ar afla cânepă în vale sau în Murăș. În anul trecut ni-s'a trimis un plan de topitoare, care costa aproape la 2 mii fl. Comitetul comunal nu l-a primit, căci noi am vrea să rămănem cu topitul cânepii cum am fost până acuma. Oare pute vom rămăne.

Berzora 7 Aug. 1895. Ioan Dubestian.

Răspuns. Legea despre economia câmpului din 1894 art. XII. §. 17 zice: „Cânepa și inul se poate topi în locul și pe lângă modurile statorite de autoritate”. Așa solgăbirul are drept întocmai după lege a regula topirea cânepii. Poate pedepsi cu 100 fl. cine n'ar implini cele rînduite de dînsul, §. 94 îl împunernicește. Așa fiind, comitetul comunal în buna înțelegere cu poporul să pregătească topitoarele în locul statorit. Cu puteri unite planul se va implini, apoi veți avea pe veci și pentru strănepoți pace. Deci înțelegeți-vă cu solgăbirul, ca de astă-dată să vă lase a topi unde ați mai topit, apoi obligați-vă că la toamnă după-ce veți scăpa de lucrul câmpului veți face topitoarele. Așa credem, de astă-dată va implini cererea, dacă totuși n'ar voi, veți recurge la vicecomitele comitatului însă nu cumva să călcați legea ca să fiți pedepsiți.

POSTA REDACȚIEI.

Mai multora. La întrebări fără nume noi nu vom da răspuns nici-odată. Așa fiind, nici nu luăm în seamă întrebări anonime.

Dlui Petru Leluș. Albinele la vremea bine venită vor roi, aceea nu este ceva raritate că stau câte 2—4 zile înaintea coșniței pregătindu-se. Pentru grăbirea roirii n'ai leac.

Dlui D. Balint Preluci. Mai târziu vom folosi cele spuse despre stîrpirea insectelor. Vei fi observat că în numerii trecuți s'a scris.

Monografia comunei Orlat.

De
Romul Simu, învățător.

(Urmare.)

Vrednice de pomenit sînt *doinele* jalnice fel și fel a le locuitorilor de aici, cum și *bocetele*, prin cari se cântă femeile după iubiții lor răposați. Aceste din urmă merg tot cam *pe o coardă*, în ce se ține de vers sau melodie, vorbele însă sînt foarte deosebite. Melodiile pentru doină sînt tare numeroase și mult *nuanțate* unele de altele.

Cîntăreți vestiți nu sînt. Peste tot nu afli aici acel glas deschis și dulce, spre pildă, cum e la locuitorii — din Ocna-Sibiului. Aici, precum cred, e bine a pomeni, că mai cu seamă dela desființarea graniței, din 1851, pîn' în timpurile mai deaproape a fost multă îndestulare; deci jocul, cîntecile ș. c. l. au avut un rol destul de însemnat. De pe la 1880 însă dăm din rău în mai rău. Venitele se împuținează, datele de tot felul cresc și luxul (fala) prinde rădăcini.

37. Limba.

Mai mult încă ca prin port, credințe, obiceiuri, joc, cântece, povești și bocete, se deosebește o nație de altele prin *limba* sa. Aceasta, fiind haina spiritului, exprimă cugetele, simțimintele și dorințele noastre.

Precum se schimbă pe încetul unele trăsuri a le portului, unele credințe și obiceiuri, tot așa s'a schimbat și se schimbă neîncetat și limba.

Ear' limba noastră dela venirea cu împăratul Traian aici, adică deaproape 1800 de ani, s'a schimbat mult prin atingerea și împreună viețuirea cu alte neamuri, cum au fost Dacii, Goții, Slavii, Maghiarii, Sașii și alții. Multe vorbe am luat dela aceste popoare și am înlocuit prin ele pe a le noastre de baștină. Astfel că limba noastră, cum se vorbește acum în deosebitele țeri, ținuturi și chiar comune, este destul de împestrițată cu vorbe străine. E drept, că nici n'a fost pînă acum chip de a netezi limba, de a curăți-o, pe cât se poate de vorbe străine.

Lățirea culturii prin școale, prin cărți și gazete va face negreșit cu timpul, ca limba noastră literară să se cunoască pretutindenea.

Dar' pînă atunci să vedem care sînt particularitățile mai însemnate ale limbii noastre în Orlat.

Poporul de aici preface pe *f* în *h*, de pildă: *hierbe* în loc de *ferbe*, *hier* în loc de *fer*, *hiară* în loc de *fiară*, *hir* în loc de *fir* ș. c. l.

V se preface uneori în *h* d. e.: *hulpe* în loc de *vulpe*.

V se preface adese în *gh* d. e. *ghin* în loc de *vin*, *ghine* în loc de *vine*.

În comunele vecine: Gurariului și Cacova *v* la începutul cuvîntului pier, așa se zice *iin* în loc de *vin*, *iitele* în loc de *vitele* ș. a.

Bi se rostește ca *ghi*, de pildă *ghine* în loc de *bine*, *corghi* în loc de *corbi*, *cerghi* în loc de *cerbi*.

Pi se rostește ca *chi*, d. e.: *chiept* în loc de *piept*, *chicior* în loc de *picior*. Pluralul dela *lup*, *copil*, *popă* ș. a. se zice *luchi*, *cochii*, *pohci*.

Mie, *miel*, *miere*, *lumini* ș. a. se rostește ca *nie*, *niel*, *niere*, *lunini*.

Se zice *sclugă*, *sclănină*, *sclab* în loc de *slugă*, *slănină*, *slab* ș. a.

În loc de *merge* se zice *mere*.

Se zice: oamenii *doarme*, copiii *scrie* ș. a. în loc de oamenii *dorm*, copiii *scriu*.

În loc de *eu sînt* se zice *io esc* și *io's*.

Se zice mai departe *pară* în loc de *peară* (fructul pîrului); ear' în loc de: el trebuie să *piară*, să *pieie*, se zice *el trebuie se cheie*.

Articulul *l* nu se aude nici-odată în vorbirea poporului; ear' după articolul *le* se pune totdeauna încă un *a*, s. e.: *omu*, *mëru*, *plopu* în loc de *omul*, *mërul*, *plopul* și *fratela*, *oilea*, *sângelea* în loc de *fratele*, *oile*, *sângele*.

Se zice: era să-*l omere* în loc de se-*l omoare*.

Se zice: această cărpă-i *a lu Ana*, *a lu Marie*, în loc de *a Anei*, *a Mariei* ș. a.

Se zice: merg *a munte* în loc de *la munte*.

Bine se zice între altele, *al meu*, *al tîu*, *al lui*, *al nostru*, *al vostru*, *al lor*, pe cînd în multe părți poporul zice *a meu*, *a tîu* ș. c. l. și în plural, *a le mele*, *a le noastre* în loc de *a mele*, *a noastre*.

Se zice mai departe *tatu* în loc de *tata*, *sor*, *nor* în loc de *soră*, *noră*; ear' *babu*, se zice la un frate mai mare, *neniu* la moș.

Dar' nu e locul aici de a spune chiar toate particularitățile graiului vorbirii în comuna noastră. Mai amintesc numai, că din timpul graniței au rămas în limbă multe vorbe nemțești, s. p.: *rechel* în loc de *mănecar* sau *suman*, *ștrîmfi* în loc de *ciorapi*, *rigel* în loc de *ridicător* (la ușe), *țaiğăr* în loc de *arătător* (la cias), *ștück* în loc de *bucată*, *fleşer* în loc de *măcelar*, *șclais* în loc de *canal* și alte multe.

Probă de limbă:

»Ieri am fost cu neni și cu o sor la ghie. Tatu s'o dus a munte. Scluga o fost în Sighiu, babu la șclais, mama o făcut chită, o spălat hainelea și o chîrhit ștrinchii. Buna nu mere de acasă, ea-i beteagă, stă să cheie de chept și de-aghia i-o avut de grije lui Ane.

»Aseară cînd am vînt toți acasă, țaiğerul iel nic era pe nouă.

»Tatu ni-o vorghit, că o vîst chiar cînd urla în sat trîi hulchi, doi luchi și mulți corghi și vîlturi. Un cochil fugea să se omere.

»Neni dela ștecuit (păruit) n'o mai fost la ghie, îl durea rău chicioarele. Io am zis: »iesc ostănit« și am scos sclăcina și chita din traistă. Soru mea o luat în spate recălu, care era acățat de rigăl, că o înhiorato frigurilea. Scluga o vîndut fostănila și dechelile, s'o

dus la un șnaidër, la un fleșer și la un boldaș. O cumpărat un punct de lunini, lui un cheptar, la tatu ochinci și nie o pară frumoasă.

»Am cinat, am zîs ucinașilea și la unsprece ni-am pus la hodină».

38. Cetatea și zidul.

Dela Orlat înspre Apus-Miază-noapte este dealul numit *Cetate*, din care azi se scoate peatră de var și de zidit, și sub care se află și cuptoarele de var ale comunei.

Partea din sus a acesteia este oablă. Ceva mai la vale, de trei părți, este locul mai eșit în lături ca niște umeri; de cătră Miază-Noapte-Răsărit se vîd chiar doi umeri de acestia. Aici a trebuit să fie în timpurile trecute vre-un castel, deși urme de zid nu se vîd și nici în scrisori nici în amintirea poporului n'a rămas nimic în aceasta privință. Tot înspre Apus-Miază-noapte, în legătură cu Cetatea este *Cetatea-cea-lungă*, unde deasemenea nu se vîd urme de zidiri. Se vîd însă urme de zid în dealul cu mult mai înalt ca cele două numite mai înainte și tot în acea direcțiune. Acest deal se numește *Zid*. Aici a trebuit să fie un castel. Locul e potrivit pentru apărare și observare în toate părțile.

Se pomeneste în unele scrisori vechi, că acelea ar fi fost ale unui personaj numit *Grof Dalen von Orloburg*. E cu puțință se fi fost aici iobăgie înainte de înființarea graniței. Nimic apriat însă și sigur nu se știe. Documentele scrise din trecut nu s'au grijit. Și dacă se va afla cu timpul ceva, se poate numai din arhivele săsești. Dar' cînd? și cum? e altă întrebare.

39. Starea casei comunale la finea anului 1893.

I. Venite.

1. Pretensiuni restante	fl.	2023.56
2. Interese restante după pretensiuni active	«	1299.94
3. Interese de întîrziere după interese restante.	«	132.45
4. Anticipațiuni și spese de călătorie pînă la rebonificare respective computare	«	34.25
5. Percepțiuni	«	6588.60
6. Drepturi împreunate cu venite; percepțiuni ce rezultă dela administrare și din taxe	«	261.32
7. Venitul după capitalele active	«	410.11
8. Taxe după încassarea dării	«	24.14
9. Competențe pentru susținerea pardoselii	«	39.96
10. Din fondul pompierilor, din capitalul depus la cassa de păstrare	«	300.—
11. Din capitalul depus la cassa de păstrare	«	500.—

Suma venitelor . . . . . fl. 11614.33

Din ei solviți . . . . . fl. 9686.71

Restanță . . . . . « 2346.43

(Va urma.)